

Z tradycją...

...ku nowoczesności!

Jedyńska
Kłodawa

Szkoła Podstawowa Nr 1

im. Świętego Jana Pawła II
w Kłodawie

**OBLICZA
DIALOGU**

Młody Asyż

Jedynka
Kłodawa

[www.1kłodawa.pl](http://www.1klodawa.pl)

**INSTYTUT DIALOGU MIĘDZYKULTUROWEGO
IM. JANA PAWŁA II W KRAKOWIE**

OBLICZA DIALOGU

Edycja VIII - „Wszystko ma swój czas. Pora radości, pora smutku w kulturach i religiach”

**INSTYTUT DIALOGU MIĘDZYKULTUROWEGO
IM. JANA PAWŁA II W KRAKOWIE**

OBLICZA DIALOGU

**Edycja IX - „Pan wszelkiego stworzenia.
Obraz natury w religiach i kulturach świata”**

Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Świętego Jana Pawła II w Kłodawie

Jedyńska
Kłodawa

X jubileuszowa edycja projektu

„Oblicza Dialogu”

UŚWIĘCONA PRZESTRZEŃ

Architektura sakralna

oraz

miejsca kultu

w religiach i kulturach

Młody Asyż

Jedyńska
Kłodawa

www.1kłodawa.pl

Główny cel projektu:

*Kształtowanie postaw otwarcia oraz dialogu międzyreligijnego
i międzykulturowego.*

**Pontyfikat patrona szkoły
– Jana Pawła II- to ekumenizm,
otwarcie się Kościoła
na inne religie**

**Udział w projekcie to
hołd oddany
patronowi szkoły, to
swoista kontynuacja
działań tego
Wielkiego Polaka.**

Uczestnicy projektu przygotowali plakat i prezentację o życiu codziennym, kulturze, obyczajach i tradycjach w judaizmie.

Dotyczyły one dziejów polskich Żydów, a także ich eksterminacji w czasie II wojny światowej.

Uczestniczyli również w spotkaniach online z Dyrektorem Muzeum Byłego Niemieckiego Obozu Zagłady w Kulmhof w Chełmnie n.Nerem.

Szkola Podstawowa im. **Świętego Jana Pawła II w Kłodawie**

**„WSZYSTKO MA SWÓJ CZAS.
PORA RADOŚCI, PORA SMUTKU
W KULTURACH I RELIGIACH.”**

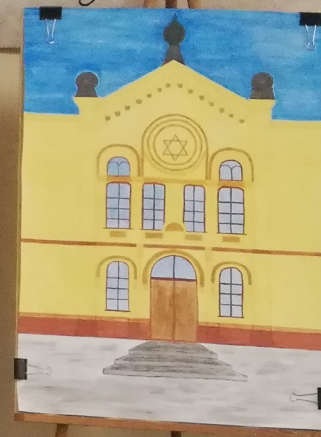
VIII EDYCJA PROJEKTU

„OBLICZA DIALOGU.”

**MŁODY ASYŻ: MŁODZIEŻ NA RZECZ
TOLERANCJI I POKOJU.”**

nie od siebie wyznają,

tylko inni od Was się wyznają! Jan Paweł II

Wszystko ma swój czas.
Pora radości, pora smutku
w kulturach i religiach

EDYCJA PROJEKTU

nie od siebie wyrażać,
i inni od Was nie wyrażali

Uczniowie pochylali się nad zagadnieniami odnoszącymi się do sposobów celebrowania radosnych i smutnych chwil w życiu wyznawców judaizmu.

Ponadto poznali potrawy charakterystyczne dla kuchni żydowskiej oraz zobaczyli, jak wygląda strój izraelskiego starobiblijnego kapłana.

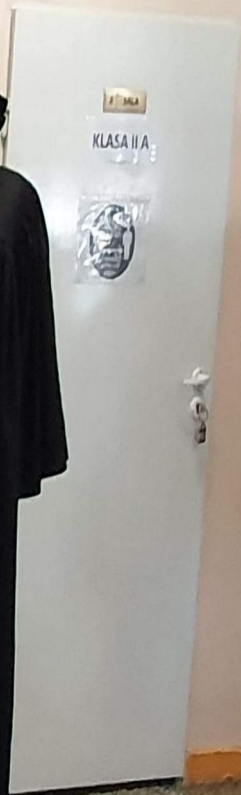
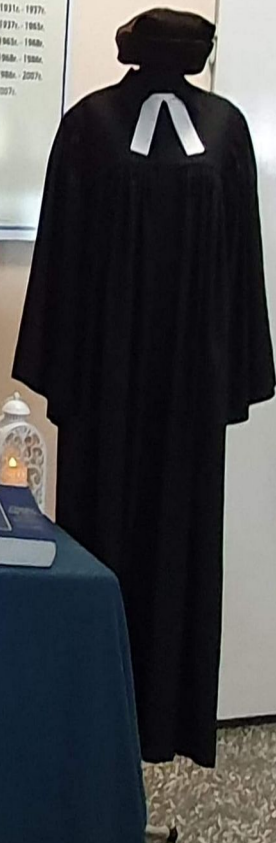
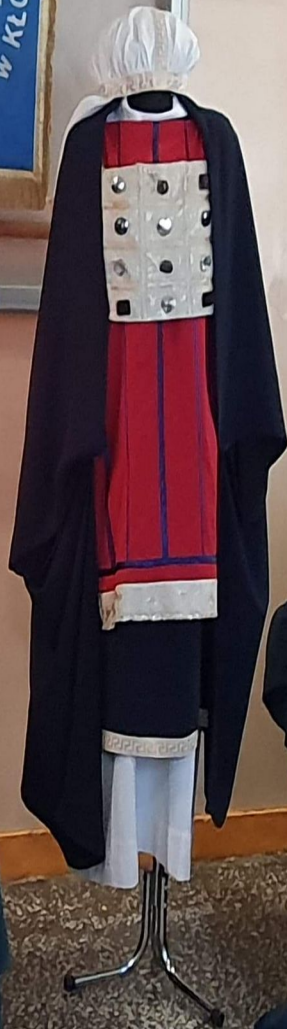
Kalendarium najstarszej szkoły w Kłodawie

1800 - ...
 1801 - ...
 1802 - ...
 1803 - ...
 1804 - ...
 1805 - ...
 1806 - ...
 1807 - ...
 1808 - ...
 1809 - ...
 1810 - ...
 1811 - ...
 1812 - ...
 1813 - ...
 1814 - ...
 1815 - ...
 1816 - ...
 1817 - ...
 1818 - ...
 1819 - ...
 1820 - ...
 1821 - ...
 1822 - ...
 1823 - ...
 1824 - ...
 1825 - ...
 1826 - ...
 1827 - ...
 1828 - ...
 1829 - ...
 1830 - ...
 1831 - ...
 1832 - ...
 1833 - ...
 1834 - ...
 1835 - ...
 1836 - ...
 1837 - ...
 1838 - ...
 1839 - ...
 1840 - ...
 1841 - ...
 1842 - ...
 1843 - ...
 1844 - ...
 1845 - ...
 1846 - ...
 1847 - ...
 1848 - ...
 1849 - ...
 1850 - ...
 1851 - ...
 1852 - ...
 1853 - ...
 1854 - ...
 1855 - ...
 1856 - ...
 1857 - ...
 1858 - ...
 1859 - ...
 1860 - ...
 1861 - ...
 1862 - ...
 1863 - ...
 1864 - ...
 1865 - ...
 1866 - ...
 1867 - ...
 1868 - ...
 1869 - ...
 1870 - ...
 1871 - ...
 1872 - ...
 1873 - ...
 1874 - ...
 1875 - ...
 1876 - ...
 1877 - ...
 1878 - ...
 1879 - ...
 1880 - ...
 1881 - ...
 1882 - ...
 1883 - ...
 1884 - ...
 1885 - ...
 1886 - ...
 1887 - ...
 1888 - ...
 1889 - ...
 1890 - ...
 1891 - ...
 1892 - ...
 1893 - ...
 1894 - ...
 1895 - ...
 1896 - ...
 1897 - ...
 1898 - ...
 1899 - ...
 1900 - ...
 1901 - ...
 1902 - ...
 1903 - ...
 1904 - ...
 1905 - ...
 1906 - ...
 1907 - ...
 1908 - ...
 1909 - ...
 1910 - ...
 1911 - ...
 1912 - ...
 1913 - ...
 1914 - ...
 1915 - ...
 1916 - ...
 1917 - ...
 1918 - ...
 1919 - ...
 1920 - ...
 1921 - ...
 1922 - ...
 1923 - ...
 1924 - ...
 1925 - ...
 1926 - ...
 1927 - ...
 1928 - ...
 1929 - ...
 1930 - ...
 1931 - ...
 1932 - ...
 1933 - ...
 1934 - ...
 1935 - ...
 1936 - ...
 1937 - ...
 1938 - ...
 1939 - ...
 1940 - ...
 1941 - ...
 1942 - ...
 1943 - ...
 1944 - ...
 1945 - ...
 1946 - ...
 1947 - ...
 1948 - ...
 1949 - ...
 1950 - ...
 1951 - ...
 1952 - ...
 1953 - ...
 1954 - ...
 1955 - ...
 1956 - ...
 1957 - ...
 1958 - ...
 1959 - ...
 1960 - ...
 1961 - ...
 1962 - ...
 1963 - ...
 1964 - ...
 1965 - ...
 1966 - ...
 1967 - ...
 1968 - ...
 1969 - ...
 1970 - ...
 1971 - ...
 1972 - ...
 1973 - ...
 1974 - ...
 1975 - ...
 1976 - ...
 1977 - ...
 1978 - ...
 1979 - ...
 1980 - ...
 1981 - ...
 1982 - ...
 1983 - ...
 1984 - ...
 1985 - ...
 1986 - ...
 1987 - ...
 1988 - ...
 1989 - ...
 1990 - ...
 1991 - ...
 1992 - ...
 1993 - ...
 1994 - ...
 1995 - ...
 1996 - ...
 1997 - ...
 1998 - ...
 1999 - ...
 2000 - ...
 2001 - ...
 2002 - ...
 2003 - ...
 2004 - ...
 2005 - ...
 2006 - ...
 2007 - ...
 2008 - ...
 2009 - ...
 2010 - ...
 2011 - ...
 2012 - ...
 2013 - ...
 2014 - ...
 2015 - ...
 2016 - ...
 2017 - ...
 2018 - ...
 2019 - ...
 2020 - ...
 2021 - ...
 2022 - ...
 2023 - ...
 2024 - ...
 2025 - ...
 2026 - ...
 2027 - ...
 2028 - ...
 2029 - ...
 2030 - ...

Kierownicy i dyrektorzy Szkoły

Edward Kubiński	1897n. - 1912n.
Janina Gierżanowa	1913n. - 1917n.
Henryk Zwański	1917n. - 1923n.
Alfons Bonner	1923n. - 1924n.
Stanisław Postek	1924n. - 1927n.
Zemek Karolowski	1927n. - 1931n.
Władysław Grabki	1931n. - 1937n.
Michalina Romiszko	1937n. - 1955n.
Tadeusz Lankiewicz	1955n. - 1960n.
Jan Piotrowski	1960n. - 1966n.
Janina Roszkiewicz	1966n. - 1980n. - 2007n.
Beata Kuliś	2007n.

Kneidlach

Cymes

Lekka szabatowa sałatka z kurczakiem

Biszkopt Pesachowy

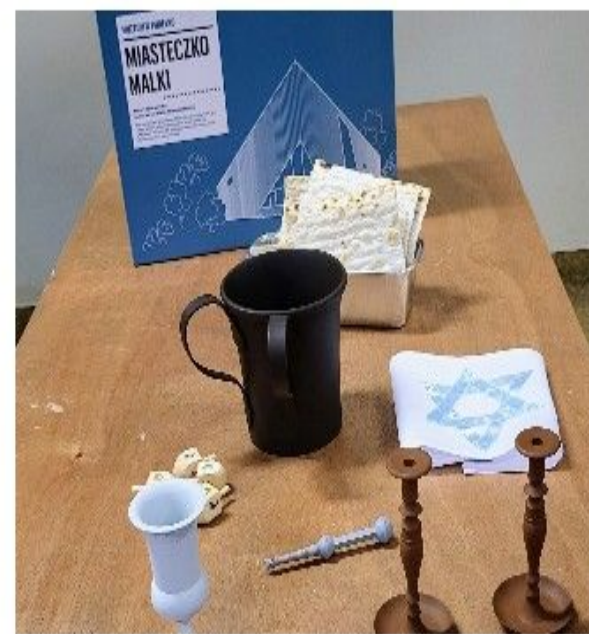
Kugiel ziemniaczany

Pierś z kaczki z żurawiną

Dzieci uczestniczyły w zajęciach integracyjnych i grze edukacyjnej rozwijających wiedzę na temat judaizmu. Gra „Miasteczko Malki” przeniosła ich w świat tytułowej bohaterki – Malki, żydowskiej dziewczynki, która mogła żyć w naszym mieście przed wojną.

Uczestnicy poznali historię, życie codzienne i tradycje żydowskie

W ramach realizacji projektu „Oblicza Dialogu” uczniowie udali się na pieszą wycieczkę po mieście, śladami kłódawskich Żydów.

CMENTARZ
EWOJSKI
WIERZBA PAMIĘĆ
GRACZYŃSKI
WIECZNA PAMIĘĆ
WSPOMNIENIE

בית כנסת

SYNAGOGA

W tym miejscu stała synagoga.

Historia Żydów w Kłodawie od najdawniejszych czasów toczyła się równolegle do historii Polski. Ich obecność tutaj odnotowana jest już w średniowieczu. Teren między ulicami Łęczyską a Warszawską był pierwotnym miejscem ich osiedlenia. Znajdowała się tam synagoga ze szkołą, zwana shul, przytułek dla ubogich i cmentarz, po którym plac dotąd stanowi wyodrębnione miejsce, upamiętnione tablicą. Źródła z XVIII wieku

dokumentują obecność 8 rzemieślników z rodzinami. Ta liczba szybko rosła aż do ok. 1800 w r. 1939. Żydzi zajmujący się sprawami majątku Kłodawa, szybko zaczęli wypierać mieszczan z centrum miasteczka, budując wokół rynku swoje domy i prowadząc interesy. Ze względu na niefortunne położenie w pobliżu rzeki drewniana synagoga uległa zniszczeniu i ostatecznie likwidacji ok. 1860. **Nowa powstała przy ul. Kościelnej.** W tym miejscu znajdowała się synagoga (shul, bożnica) z bejt-midrasz (szkoła) i mykwą (łaźnia rytualna). W pobliżu mieszkali z rodzinami: rabin Szlomo Engelman, kantor (śpiewak) Herc Landau, zakrystianin Mosze Kibel, rzeźnicy (rzeźnicy rytualni): Chaim Ejdlin, Szmul Wolf Jarochoowski, Elias Targacz, Szylja Wierzbicki, Josek Hersz Zander. W pobliżu była żydowska biblioteka. Rynek i odchodzące od niego ulice od początku XX wieku stanowiły centrum szteti, miasteczka żydowskiego. Istniejące tu dotąd domy w większości należały przed II wojną światową do najbogatszych Żydów. Na parterze i w oficynach znajdowały się sklepy, instytucje i zakłady rzemieślnicze, a wyższe kondygnacje przeznaczone były na mieszkania właścicieli i lokatorów. Żydzi ekonomicznie byli niemalże samowystarczalni, ale w niektórych dziedzinach współpracowali z Polakami lub spolonizowanymi Niemcami. Byli mistrzami handlu oraz produkcji i przetwarzania skór. Popularne zawody to krawiec, szewc, piekarz, rzeźnik.

W latach 30. XX wieku wielu Żydów wyjechało z Kłodawy ze względu na rozwój przemysłu (Łódź), ambicje kulturalne (Warszawa) i marzenia o własnym państwie (Palestyna).

Ludność żydowska była zorganizowana społecznie jako samodzielna jednostka, zwana szteti. Miała wszystkie instytucje podtrzymujące jej tożsamość religijną i kulturalną. Dzieci chodziły do szkoły narodowej przy bożnicy, młodzież miała klub sportowy Makabi, a dorośli stowarzyszenia (Biblioteka Młodzieży Żydowskiej), partie polityczne (np. Bietar), instytucje finansowe. Administracja i szkolnictwo powszechne podlegało prawodawstwu polskiemu. Żydzi w większości czuli się obywatelami Polski. Służyli w Wojsku Polskim i oddali życie za ojczyznę (Dawid Przedecki, Mendel Korn). Społeczność żydowska Kłodawy przestała istnieć na skutek zbrodnicego planu niemieckich nazistów w czasie II wojny światowej. Ocalało ok. 175 osób. Po sprzedaży domów wszystkie te osoby wyjechały za granicę, głównie do Izraela i USA.

Zdjęcie dzięki uprzejmości Rafała Marciniaka, wykonane w 1941 roku, widok od ul. Szkolnej

Tekst opracowała: dr Barbara Gielczyk
Gmina Kłodawa, lipiec 2020 r.

CYPRYJSKI OŚRODEK KULTURY
W KŁODAWIE

Stowarzyszenie „Kłodawska Jedyńka” od czerwca do sierpnia 2023r. Realizować będzie zadanie dofinansowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Niepodległa 2023”.

Na ścianie szkoły powstanie mural upamiętniający najważniejsze wydarzenia historyczne miasta, w tym gehennę licznej społeczności kłodawskich Żydów w czasie II wojny światowej.

**„Religia żydowska nie jest dla naszej religii
rzeczywistością zewnętrzną, lecz czymś
wewnętrznym. Stosunek do niej jest inny aniżeli
do jakiegokolwiek innej religii. Jesteście naszymi
umiłowanymi braćmi i można powiedzieć –
naszymi starszymi braćmi”**
(Jan Paweł II)

